Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

3. oktoober 2013*

Direktiiv 1999/44/EÜ — Tarbija õigused kauba lepingule mittevastavuse korral — Lepingule mittevastavus on väike — Lepingu tühistamise välistamine — Siseriikliku kohtu pädevus

Kohtuasjas C-32/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajozi (Hispaania) 13. jaanuari 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 23. jaanuaril 2012, menetluses

Soledad Duarte Hueros

versus

Autociba SA,

Automóviles Citroën España SA,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano (ettekandja), kohtunikud M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 24. jaanuari 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— S. Duarte Hueros, esindaja: *abogado* J. Menaya Nieto-Aliseda,

— Autociba SA, esindajad: *abogado* M. Ramiro Gutiérrez ja *abogado* L. T. Corchero Romero,

— Hispaania valitsus, esindaja: S. Centeno Huerta,

— Saksamaa valitsus, esindaja: F. Wannek,

— Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues ja S. Menez,

— Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér, K. Szíjjártó ja Z. Biró-Tóth,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

— Poola valitsus, esindajad: M. Szpunar ja B. Majczyna,

— Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz ja M. van Beek,

olles 28. veebruari 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT L 171, lk 12; ELT eriväljaanne 15/04, lk 223) tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt S. Duarte Huerose ning teiselt poolt Autociba SA (edaspidi „Autociba") ja Automóviles Citroën España SA vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab S. Duarte Huerose nõuet tühistada sõiduki müügileping sõiduki mittevastavuse tõttu sellele lepingule.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 1999/44 põhjendus 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[EÜ artikli 153 lõigetega 1 ja 3] nähakse ette, et ühendus peaks tarbijate kaitstuse kõrge taseme tagamisele kaasa aitama vastavalt [EÜ artiklile 95] võetavate meetmete abil".

4 Sama direktiivi artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavaid aspekte, et tagada tarbijakaitse ühtlane minimaalne tase siseturul."

5 Direktiivi artikli 2 lõige 1 näeb ette:

„Müüja peab tarbijale üle andma müügilepingule vastava kauba."

6 Direktiivi 1999/44 artikkel 3 „Tarbija õigused" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Müüja vastutab tarbija ees kõigi lepingule mittevastavuste eest, mis esinevad kauba üleandmise ajal.

2. Lepingule mittevastavuse korral on tarbijal lõike 3 kohaselt õigus lasta kaup tasuta muuta lepingule vastavaks kas parandamise või ümbervahetamise teel või lasta lõigete 5 ja 6 kohaselt alandada kõnealuse kauba hinda või tühistada leping.

3. Tarbija võib müüjalt nõuda eelkõige kauba parandamist või asendamist, mõlemal juhul tasuta, välja arvatud juhul, kui see on võimatu või põhjendamatu.

[…]

5. Tarbija võib nõuda hinna asjakohast alandamist või lepingu tühistamist, kui:

— tarbijal ei ole õigust lasta kaupa parandada ega asendada või

— müüja ei ole kohaldanud parandusmeedet mõistliku aja jooksul või

— müüja ei ole kohaldanud parandusmeedet tarbijale märkimisväärseid ebamugavusi põhjustamata.

6. Tarbijal ei ole õigust lepingut tühistada juhul, kui lepingule mittevastavus on väike."

7 Direktiivi artikli 8 lõige 2 sätestab:

„Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada [EÜ] asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase."

8 Direktiivi artikli 11 lõike 1 esimene lõik näeb ette:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid […]"

Hispaania õigus

9 Direktiivi 1999/44 Hispaania õigusesse üle võtnud siseriiklik seadus, mis kehtis põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal, oli 10. juuli 2003. aasta seadus 23/2003 tarbekaupade müügiga seotud garantiide kohta (Ley 23/2003 de Garantías en la Venta de Bienes de Consumo; *Boletín Oficial del Estado (BOE)* nr 165, 11.7.2003, lk 27160; edaspidi „seadus 23/2003").

10 Seaduse 23/2003 artikli 4 esimene lõik sätestab:

„Müüja vastutab tarbija ees kõigi lepingule mittevastavuste eest, mis esinevad kauba üleandmise ajal. Käesolevas seaduses sätestatud tingimustel on tarbijal õigus kauba parandamisele, selle asendamisele, hinna alandamisele ja lepingu tühistamisele."

11 Seaduse artikli 5 lõige 1 näeb ette:

„Kui kaup ei vasta lepingule, võib tarbija valida, kas nõuda kauba parandamist või asendamist, välja arvatud juhul, kui üks neist võimalustest on võimatu või ebaproportsionaalne. Sellest hetkest, mil tarbija on müüjale oma valikust teatanud, on mõlemad pooled selle valikuga seotud. Seda tarbija õigust ei mõjuta järgmises artiklis sätestatu, kui parandamise või asendamise teel ei õnnestu kaupa lepinguga vastavusse viia."

12 Seaduse artikkel 7 on sõnastatud järgmiselt:

„Tarbija võib valida hinna alandamise või lepingu tühistamise, kui tarbija ei saa nõuda parandamist või asendamist või kui parandamine või asendamine ei ole toimunud mõistliku aja jooksul või ilma märkimisväärsete ebamugavusteta tarbijale. Lepingut ei saa tühistada, kui lepingule mittevastavus on väike."

13 Tsiviilkohtumenetluse seaduse (Ley de Enjuiciamiento Civil) artikkel 216 sätestab:

„Tsiviilkohus lahendab tema menetluses oleva kohtuasja poolte esitatud faktide, tõendite ja nõuete alusel, välja arvatud kui seaduses on erijuhtudel sätestatud teisiti."

14 Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 218 lõige 1 näeb ette:

„Kohtuotsused peavad olema selged ja täpsed ning vastavuses poolte nõuete ja muude pretensioonidega, mis on menetluses õigeaegselt esitatud. Need sisaldavad nõutavat teavet ja nendega rahuldatakse hagi või jäetakse see rahuldamata ning lahendatakse kõik vaidluse esemeks olnud vaidlusküsimused.

Kohus teeb otsuse vastavalt kohtuasjas kohaldamisele kuuluvatele normidele, isegi kui menetluse pooled ei ole neile nõuetekohaselt viidanud või neile tuginenud, võttes arvesse ka muid faktilisi või õiguslikke asjaolusid, mida pooled ei ole esitanud, ilma et ta seejuures kalduks kõrvale hagi alusest."

15 Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikkel 400 täpsustab:

„1. Kui hagis esitatud nõuete aluseks võivad olla erinevad faktilised asjaolud, erinevad õiguslikud põhjendused või õiguslikud alused, peavad need olema hagis esitatud, kui need on teada või neile saab tugineda hagi esitamise ajal, ilma et nende esitamist saaks edasi lükata hilisemasse kohtuasja.

[…]

2. Vastavalt eelmises lõikes sätestatule ning pooleliolevat kohtuasja ja jõustunud kohtuotsust puudutavatele põhimõtetele loetakse hilisemas kohtuasjas esitatud faktilised asjaolud ja õiguslikud põhjendused identseks nendega, mis esitati varasemas kohtuasjas, kui neile oleks saanud selles varasemas kohtuasjas tugineda."

16 Tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 412 lõige 1 näeb ette:

„Kui menetluse ese on hagis, kostja vastuses ja olenevalt olukorrast vastuhagis kindlaks määratud, ei saa pooled seda enam hiljem muuta."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

17 S. Duarte Hueros ostis 2004. aasta juulis Autocibalt lahtikäiva katusega auto. Sama aasta augustis andis Autociba auto ostjale üle pärast seda, kui viimane oli tasunud auto eest 14 320 eurot.

18 S. Duarte Hueros tõi sõiduki Autociba juurde tagasi, sest vihma korral imbus läbi katuse auto sisemusse vett. Kuna vaatamata korduvatele parandamiskatsetele ei suudetud puudust kõrvaldada, nõudis S. Duarte Hueros sõiduki asendamist.

19 Kuna Autociba asendamisest keeldus, pöördus S. Duarte Hueros Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajozi poole, nõudes müügilepingu tühistamist ning sõiduki ostuhinna hüvitamist solidaarselt Autocibalt ja sõiduki tootjalt Citroën España SA-lt.

20 Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz märgib aga, et tema menetluses oleva vaidluse põhjustanud mittevastavus on väike, mistõttu ei saa müügilepingut vastavalt direktiivi 1999/44 artikli 3 lõikele 6 tühistada.

21 Neil asjaoludel, kuigi S. Duarte Huerosel oli õigus ostuhinna alandamisele nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 5 alusel, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski, et niisugune lahendus ei ole lubatav riigisiseste menetlusnormide, eelkõige tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 218 lõike 1 tõttu, mis käsitleb poolte nõuete ja kohtuotsuste vastavuse põhimõtet, kuna tarbija ei esitanud ei esimese ega täiendava võimalusena ühtegi sellesisulist nõuet.

22 Võttes lisaks arvesse, et S. Duarte Huerosel oli põhikohtuasjas võimalus nõuda sellist hinna alandamist kas või täiendava võimalusena, ei ole ükski hilisemas kohtuasjas esitatav hagi vastuvõetav, kuna Hispaania õiguses hõlmab jõustunud kohtuotsuse põhimõte kõiki nõudeid, mida oleks saanud esitada juba varasemas kohtuasjas.

23 Selles olukorras otsustas Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Badajoz, kellel on tekkinud kahtlused, kas Hispaania õigus on kooskõlas direktiivist 1999/44 tulenevate põhimõtetega, menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas kohus võib omal algatusel määrata tarbijale hinna asjakohase alandamise juhul, kui pärast seda, kui tarbija ei ole saavutanud kauba lepinguga vastavusse viimist põhjusel, et vaatamata korduvatele taotlustele ei ole kaupa ära parandatud, esitab ta kohtule nõude üksnes lepingu tühistamiseks ja see tühistamine ei ole sobiv seetõttu, et lepingule mittevastavus on väike?"

Eelotsuse küsimuse analüüs

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega teada sisuliselt seda, kas direktiiviga 1999/44 on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid nagu põhikohtuasjas käsitletavad, mis juhul, kui tarbija, kellel on õigus nõuda kauba müügilepingus kindlaks määratud hinna asjakohast alandamist, nõuab kohtus ainult selle lepingu tühistamist, samas juhul, kui lepingut tühistada ei saa, sest selle kauba lepingule mittevastavus on väike, ei võimalda asja menetleval liikmesriigi kohtul alandada hinda omal algatusel hoolimata asjaolust, et nimetatud tarbijal ei ole õigust oma esialgset nõuet täpsustada ega esitada selleks uut hagi.

25 Sellega seoses olgu meenutatud, et direktiivi 1999/44 eesmärk on selle põhjenduse 1 kohaselt tarbijate kaitstuse kõrge taseme tagamine (17. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-404/06: Quelle, EKL 2008, lk I-2685, punkt 36).

26 Iseäranis direktiivi 1999/44 artikli 2 lõige 1 paneb müüjale kohustuse anda tarbijale üle müügilepingule vastav kaup.

27 Seda silmas pidades vastutab müüja nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt tarbija ees kõigi lepingule mittevastavuste eest, mis esinevad kauba üleandmise ajal (vt eespool viidatud kohtuotsus Quelle, punkt 26, ja 16. juuni 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-65/09 ja C-87/09: Gebr. Weber ja Putz, EKL 2011, lk I-5257, punkt 43).

28 Viidatud artikli 3 lõikes 2 on loetletud õigused, millele tarbija võib müüja vastu tugineda üleantud kauba lepingule mittevastavuse korral. Esiteks on tarbijal vastavalt selle artikli lõikele 3 õigus nõuda kauba lepinguga vastavusse viimist. Juhul kui ta lepinguga vastavusse viimist ei saavuta, võib ta sama artikli lõike 5 kohaselt nõuda teiseks hinna alandamist või lepingu tühistamist (vt eespool viidatud kohtuotsused Quelle, punkt 27, ja Gebr. Weber ja Putz, punkt 44). Kuid nagu tuleneb artikli 3 lõikest 6, ei ole tarbijal õigust nõuda lepingu tühistamist, kui üleantud kauba lepingule mittevastavus on väike, ning sellisel juhul on tarbijal üksnes õigus nõuda kõnealuse kauba ostuhinna asjakohast alandamist.

29 Selles kontekstis tuleb täpsustada, nagu märkis sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 41, et artikkel 3 ei sisalda sätteid, mille alusel oleks siseriiklik kohus niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas kohustatud omal algatusel võimaldama tarbijale kõnealuse kauba ostuhinna asjakohast alandamist.

30 Direktiivi 1999/44 artikkel 3 koostoimes sama direktiivi artikli 11 lõikega 1 paneb liikmesriikidele üksnes kohustuse võtta vastu vajalikud meetmed, et tarbijad saaksid tõhusalt teostada oma õigusi, kasutades erinevaid õiguskaitsevahendeid, mis on ette nähtud kauba lepingule mittevastavuse korral. Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 25, ei sisalda see direktiiv sätteid nende õiguste kohtuliku kaitse kohta.

31 Seega, kuna selles valdkonnas puuduvad liidu õiguse sätted, tuleb menetlusnormid, mille eesmärk on tagada tarbijatele direktiivist 1999/44 tulenevate õiguste kaitse, liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide õiguskordades. Need menetlusnormid ei tohi aga olla vähem soodsad kui normid, mida kohaldatakse siseriikliku õigusega reguleeritavate sarnaste olukordade suhtes (võrdväärsuse põhimõte) ega muuta praktikas võimatuks või ülemäära keeruliseks liidu õigusega antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 21. veebruari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-472/11: Banif Plus Bank, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

32 Võrdväärsuse põhimõtte osas tuleb märkida, et Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ei nähtu ühtegi asjaolu, mis tekitaks kahtlusi, et Hispaania menetlusnormid ei ole selle põhimõttega kooskõlas.

33 Nimelt nähtub toimikust, et need normid on kohaldatavad olenemata asjaolust, kas õigus, mille alusel tarbija on hagi esitanud, tuleneb liidu või riigisisesest õigusest.

34 Tõhususe põhimõtte osas olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb analüüsida iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, arvestades selle normi kohta menetluses tervikuna, vastava menetluse kulgu ning eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes (14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-618/10: Banco Español de Crédito, punkt 49, ja 14. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-415/11: Aziz, punkt 53).

35 Käesolevas asjas nähtub eelotsusetaotlusest esiteks, et tsiviilkohtumenetluse seaduse artikleid 216 ja 218 kohaldades on siseriiklik kohus seotud hageja hagiavalduses esitatud nõuetega, ning teiseks, et vastavalt sama seaduse artikli 412 lõikele 1 ei saa hageja muuta sellise hagi eset menetluse ajal.

36 Nimetatud seaduse artikli 400 kohaselt ei ole hagejal ka õigust esitada uut hagi nende nõuete esitamiseks, mida ta oleks võinud esitada kas või täiendava võimalusena eelmises menetluses. Jõustunud kohtuotsuse põhimõttest tulenevalt oleks selline hagi nimelt vastuvõetamatu.

37 Seega tuleneb eespool märgitust, et tarbija, kes nõuab kohtus üksnes kauba müügilepingu tühistamist, kaotab Hispaania menetlussüsteemis alatiseks võimaluse kasutada kauba hinna asjakohaselt alandamise õigust direktiivi 1999/44 artikli 3 lõike 5 alusel, kui asja menetlev kohus peaks leidma, et tegelikult on selle kauba lepingule mittevastavus väike, välja arvatud juhul, kui täiendava võimalusena on esitatud nõue niisuguse hinnaalanduse saamiseks.

38 Selles osas on siiski oluline tõdeda, et kui võtta arvesse menetluse kulgu ja nimetatud menetlussüsteemi eripära, on selline juhtum väga ebatõenäoline, kuna on olemas arvestatav risk, et asjassepuutuv tarbija ei esita täiendavat nõuet, millega pealegi taotletaks väiksemat kaitset kui peamise nõudega, kusjuures esitamata jätmise põhjus võib olla eriti jäik kohustus esitada täiendav nõue samal ajal peamise nõudega või see, et tarbija ei ole teadlik oma õigustest või nende ulatusest (vt analoogia korras eespool viidatud kohtuotsus Aziz, punkt 58).

39 Selles kontekstis tuleb nentida, et niisugune menetluskord, mis ei võimalda siseriiklikul kohtul omal algatusel tunnustada tarbija õigust kauba ostuhinna asjakohasele alandamisele, samas kui viimati nimetatul ei ole õigust oma esialgset nõuet täpsustada ega esitada selleks uut hagi, võib kahjustada tarbijakaitse tõhusust, mille liidu seadusandja on soovinud tagada.

40 Nimelt nõuab Hispaania süsteem tarbijalt sisuliselt seda, et viimane näeks ette selle analüüsi tulemust, mille peab seoses kauba lepingule mittevastavuse juriidilise kvalifitseerimisega lõplikult teostama pädev kohus, mis aga muudab tarbijale direktiivi 1999/44 artikli 3 lõikega 5 antud kaitse täiesti juhuslikuks ning seega ebasobivaks. Sama kehtib veelgi enam juhul, kui, nagu põhikohtuasjas, selline analüüs osutub eriti keeruliseks, nii et kõnealune kvalifikatsioon sõltub peamiselt asja menetleva kohtuniku teostatud uurimisest.

41 Selles olukorras tuleb, nagu on märkinud ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 31, tõdeda, et põhikohtuasjas käsitletavad Hispaania õigusnormid ei ole kooskõlas tõhususe põhimõttega, kuna nendega tehakse kohtumenetlustes, mille tarbijad on algatanud üleantud kauba müügilepingule mittevastavuse tõttu, direktiiviga 1999/44 tarbijatele ette nähtud kaitse elluviimine võimatuks või ülemäära raskeks.

42 Nendest täpsustustest lähtuvalt peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, milliseid siseriiklikke norme kohaldatakse tema menetluses olevale vaidlusele, ja tegema kõik, mis on tema pädevuses, arvestades siseriiklikku õigust tervikuna ning kasutades siseriiklikus õiguses tunnustatud tõlgendusmeetodeid, et tagada direktiivi 1999/44 artikli 3 lõike 5 täielik toime ja saavutada direktiivi eesmärgiga kooskõlas olev tulemus (vt selle kohta 24. jaanuari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-282/10: Dominguez, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 1999/44 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid nagu põhikohtuasjas käsitletavad, mis juhul, kui tarbija, kellel on õigus nõuda kauba müügilepingus kindlaks määratud hinna asjakohast alandamist, nõuab kohtus ainult selle lepingu tühistamist, samas juhul, kui lepingut tühistada ei saa, sest selle kauba lepingule mittevastavus on väike, ei võimalda asja menetleval siseriiklikul kohtul alandada hinda omal algatusel hoolimata asjaolust, et nimetatud tarbijal ei ole õigust oma esialgset nõuet täpsustada ega esitada selleks uut hagi.

Kohtukulud

44 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugused liikmesriigi õigusnormid nagu põhikohtuasjas käsitletavad, mis juhul, kui tarbija, kellel on õigus nõuda kauba müügilepingus kindlaks määratud hinna asjakohast alandamist, nõuab kohtus ainult selle lepingu tühistamist, samas juhul, kui lepingut tühistada ei saa, sest selle kauba lepingule mittevastavus on väike, ei võimalda asja menetleval siseriiklikul kohtul alandada hinda omal algatusel hoolimata asjaolust, et nimetatud tarbijal ei ole õigust oma esialgset nõuet täpsustada ega esitada selleks uut hagi.

Allkirjad